

POŠLI GOTČÁRA DO SVETA

Inaugurácia poštovej známky z emisného radu Osobnosti pripomínajúcej dvojté výročie narodenia katolíckeho kňaza, opáta, národovca a pedagóga Jána Gotčára (Makov, 1. 6. 1823 – Bratislava-Rača, 19. 8. 1883)

V piatok 17. februára 2023 sa v obradnej sieni Obecného úradu v Makove na Kysuciach (okr. Čadca), v rodisku významnej postavy národného života, zakladajúceho člena Matice slovenskej, Spolku sv. Vojtecha a katolíckeho gymnázia v Kláštore pod Znievom, konalo milé kultúrno-spoločenské podujatie.

Spoluorganizátori, ktorými bola okrem Miestnej organizácie Matice slovenskej v Makove aj Slovenská pošta, a.s. a jej organizačný útvar POFIS – Poštová filatelistická služba, si za prítomnosti viacerých hostí inauguráciou poštovej známky pripomenuli už 200 rokov od narodenia a 140 rokov od úmrtia tejto niekedy bezdôvodne opomínanej osobnosti.

Slávnostnú atmosféru podujatia navodil úvodným spevom p. Ing. Vladimír Kubinec. Slová piesne „Slovensko moje, otcina moja“ klavirom sprevádzala p. Katarína Ježíková Lučanová, DiS. art.. Následne p. Ing. Alžbeta Masnicová, predseda MO MS v Makove, predstavila hostí a zhromaždenie popri inom oslovila i krátkou charakteristikou jubilea makovského rodáka, ktorý sa aktívne zúčastňoval všetkých dôležitých udalostí spojených s národným životom Slovákov v 19. storočí (voľne parafrázujem): V tomto roku si ho, popri odbornej publikácii, pripomíname aj vydaním malého umeleckého diela akým je poštová cena.

Potom p. starosta Ing. Stanislav Gašparík všetkých privítal na pôde obce Makov a odovzdal slovo historikovi a vedúcemu pracoviska Archívu v Čadci p. Mgr. Drahomírovi Veličkovi, PhD., aby v rámci časových možností priblížil jednotlivé úseky života Jána Gotčára po ktorom je v okresnom meste Čadca pomenovaná jedna z ulíc. Pán doktor okrem prínosu tohoto veľikána na poli národnom, sociálnom a horlivej práci v oblasti školstva doplnil už uvedené informácie o rodinné pozadie Jána Gotčára, ktorý sa narodil ako najmladší z piatich detí Jána a Anny, rodenej Bauerovej a ktorému dva roky po narodení zomrel otec. Ďalej predstavil jeho študentský život v Žiline, Tešíne, Kečkeméte, Varadíne, Trnave a v Banskej Bystrici. Osobitnou kapitolou života bola jeho stoličná a pedagogická kariéra (vicenotár v B. Bystrici, hlavný notár Zvolenskej stolice, gymnaziálny profesor v B. Bystrici, riaditeľ gymnázia v Užhorode, školský radca a hlavný škôldozorca vo Veľkom Varadíne, neskôr tiež konzistoriálny radca banskobystrického biskupa). Zvlášť však memorandové a matičné obdobie a práca v prospech znievskeho gymnázia, ktoré zohralo v rokoch 1869 - 1874 kľúčovú úlohu v obrodení Slovenska. V tejto súvislosti predseda jeho patronátu opát Ján Gotčár napr. využíva svoje kontakty u biskupov vo vtedajšom Nemecku a Rakúsku a cestuje do zahraničia, aby zabezpečil financie na výstavbu novej gymnaziálnej budovy, ktorej základný kameň požehnal práve on (z priestorových dôvodov túto dôležitú etapu života podrobnejšie neuvádzam; viac nájdete v nižšie uvedenom Zborníku alebo v knihe, ktorú plánujeme vydať začiatkom leta).

Na prvej tohtoročnej inaugurácii poštovej známky prítomný zástupca Slovenskej pošty, a. s. výkonný manažér odboru Poštovej filatelickej služby a Poštového múzea p. Mgr. Martin Vančo, PhD. bližšie predstavil náročný proces jej tvorby. Činnosti súvisiace s vydávaním poštových známok riadi POFIS – Poštová filatelistická služba na základe emisného plánu a spravidla už s dvojročným predstihom.

Autorom známky s ofsetovou technikou tlače v náklade 250 000 kusov je akademický maliar Peter Augustovič. Portrét vznikol na základe litografie Josefa Ruperta Marie Přechtělta (1821 – 1897) Výtečníci slovenský z roku 1863. Na obálke prvého dňa vydania (FDC – first day cover alebo first day of issue cover) v počte 2 800 ks je zobrazená budova katolíckeho gymnázia v Kláštore pod Znievom. V jej pozadí je rukopis z korešpondencie Jána Gotčára a v pečiatke vlastnoručný podpis. Obálka má klasický štandardizovaný C6 rozmer 114 x 162 mm. Znamená to, že sa do nej zmestí buď „malý“ papier formátu A6 (105 x 148 mm) alebo 2 x zložený A4 formát papiera (t. j. A4 preložená na štvrtiny) alebo jedenkrát zložený A5 formát.

Na inaugurácii bola zriadená príležitostná poštová priehradka a k dispozícii bola počas desiatich dní aj príležitostná poštová pečiatka. Za toto všetko patrí Slovenskej pošte s POFISOM úprimná vďaka.

Vetami „Knihy kníh“ – Biblie „Chváliť nám patrí slávnych mužov, svojich otcov podľa ich činov... O ich múdrosti rozprávať si budú národy...“ (Sir 44, 1;15), ktoré zazneli v obrade požehnaní poštovej známky sa program podujatia postupne blížil k svojmu záveru. Stále aktuálne myšlienky Knihy Sirachovcovej, jednej z kníh Sv. písma Starého zákona (Starého testamentu, t. j. Starej zmluvy), duchovný otec rímskokatolíckej farnosti v Makove Mgr. Marek Kotlárík doplnil niekoľkými prosbami. Napríklad: „Otcé, pomôž všetkým, ktorí hľadajú oporu a pomoc vo svete, aby poznaním príkladov života veľkých osobností našli tvoju otcovskú pomocnú ruku“ a „Veď nás svojou milosťou tak, aby sme aj v dnešnej dobe dokázali pamätať na tých, ktorí v minulosti zveľaďovali kultúrne, umelecké a duchovné hodnoty“.

Portrét J. Gotčára v náhľade známky vydanej 17. 2. 2023. Jej skutočný rozmer je 26,5 x 33,9 mm (zdroj: <https://www.pofis.sk/katalog/produkty/znamka-2023-osobnosti-jan-gotcar-1823-1883>).

Po dôstojnom požehnaní známky vdp. farárom ju zástupcovia spoluorganizátorov (Mgr. Martin Vančo, PhD., Ing. Stanislav Gašparík a Ing. Viktor Kubinec) v zmysle hlavného motta a názvu podujatia posypaním makovými zrníčkami symbolicky vyslali do sveta.

Okrem už spomenutých, patrí sa poďakovať každému, kto akýmkoľvek spôsobom prispel k úspešnému priebehu opisovanej inaugurácie a dotváral jej slávnostnú atmosféru: žiaci a učitelia ZŠ v Makove, pracovníci obecného úradu a pošty v Makove a v Čadci, zástupcovia regionálnych kultúrnych ustanovizní a médií alebo zberatelia poštových známok a záujemcovia o históriu alebo život v obci. Viacerí prišli zo vzdialenejších oblastí našej krásnej domoviny. Prípadne sa ozvali písomne.

Zo slávnostného podujatia bol spracovaný približne štyridsať minút trvajúci videozáznam. Dá sa vidieť prostredníctvom odkazu na webovej stránke obce Makov (pozri nižšie) alebo priamo cez internetový server YouTube: <https://youtu.be/cpCF16-CVbw>. Verím, že vďaka nemu lepšie pochopíme životný príbeh tejto vzácnej osobnosti a jedného z veľikánov našich národných dejín. Nech je nám inšpiráciou aj 200 rokov po jeho narodení.

Ing. Viktor Kubinec, člen miestneho odboru MO MS v Makove

(pri tvorbe článku boli okrem autorových poznámok a Zborníka príspevkov z odbornej konferencie v r. 2013 použité nasledovné pramene:

- <https://dkc.kbs.sk/dkc.php?in=Sir44-50>
- http://www.inky.sk/Viera/Ostatne/Pozehnania_optim.pdf
- <https://www.makov.sk/zivot-v-obci/kulturno-spolocenske-a-sportove-podujatia/posli-gotcara-do-sveta-547sk.html>
- <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/postove-sluzby-9/znamkova-tvorba/emisny-plan-slovenskych-postovych-znamok/rok-2023>
- <https://www.pofis.sk/blog/2010/10/18/proces-pripravy-postovych-znamok-fdc-a-fdc-peciatok>
- <https://www.pofis.sk/blog/2023/1/31/inauguracia-postovej-znamky-venovanej-janovi-gotcatrovi>
- <https://www.pofis.sk/forum/2022/9/14/fdc>
- <https://www.pofis.sk/katalog/produkty/znamka-2023-osobnosti-jan-gotcar-1823-1883>
- <https://www.pofis.sk/subory/63d8e44849c8a31ed32d1289/gotcar-pozvanka.jpeg>
- <https://www.postoveznamky.sk/osobnosti-jan-gotcar-1823-1883-200-vyrocie-narodenia>
- <https://www.sme.sk/c/2115493/znievske-gymnazium-stale-chatra-matica-on-zatial-neprejavuje-zaujem.html>
- <https://snn.sk/news/ked-stat-sa-madarom-bol-progres-a-zostat-slovakom-upadok/>
- <https://www.top-obaly.sk/clanky/velkosti-a-druhy-obalok-jediny-sprivedca-ktoreho-budete-potrebovat/>

Obr.: Obálka prvého dňa

(zdroj: https://www.pofis.sk/images/products/63da19af49c8a31ed32db0bc_medium.png?1675237809)

